

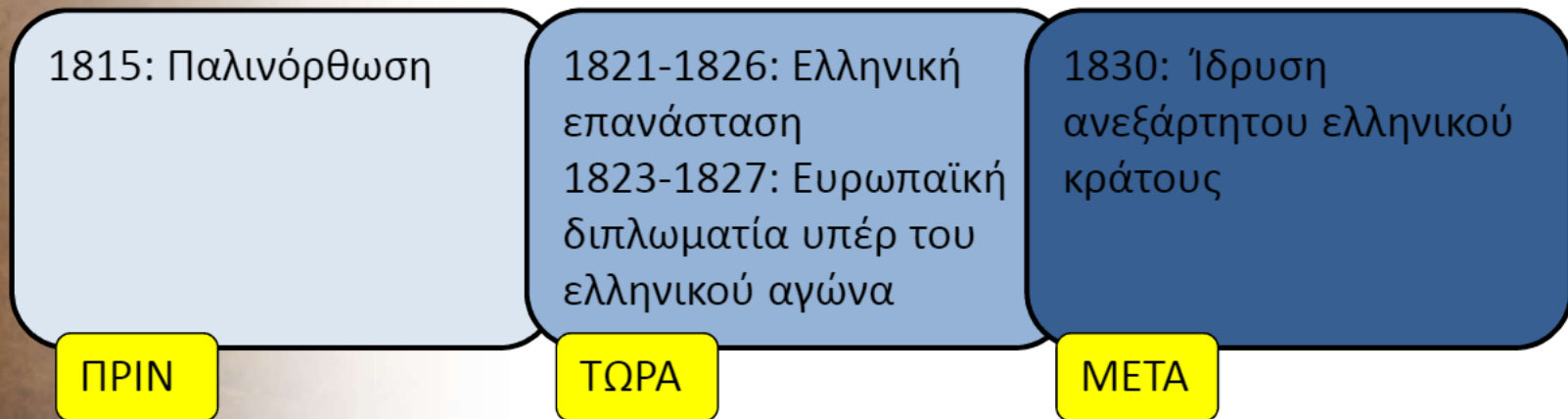
Ενότητα 10

Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη

Ο Λόρδος Βύρων στο Μεσολόγγι

Ελληνική επανάσταση και Ευρώπη

Ελληνική επανάσταση και ευρωπαϊκή διπλωματία (1821-1826)

- Οι Έλληνες προσπάθησαν από την αρχή της επανάστασης να εξασφαλίσουν τη **συμπράσταση των Ευρωπαίων**, ηγετών και λαών.
- Στις πρώτες προκηρύξεις του αγώνα, αλλά και στη Διακήρυξη της Α' Εθνοσυνέλευσης, τονιζόταν ότι η ελληνική επανάσταση ήταν **εθνική** με στόχο την κατάκτηση της ελευθερίας και όχι **κοινωνικο-ανατρεπτική**.

Η διεθνής συγκυρία (1)

- Η διεθνής συγκυρία ήταν **αρνητική** για την ελληνική επανάσταση, όπως και για κάθε επανάσταση στην Ευρώπη εκείνη την εποχή:
 - Στόχος των ευρωπαϊκών δυνάμεων ήταν η διαμόρφωση μιας **ισορροπίας δυνάμεων** που θα απέτρεπε στο μέλλον τις συγκρούσεις
 - Ήταν η εποχή της **Παλινόρθωσης**, της επικράτησης δηλαδή της μοναρχίας και της αρνητικής στάσης απέναντι σε κάθε μαζικό λαϊκό κίνημα που διεκδικούσε συνθήκες περισσότερο φιλελεύθερες και δημοκρατικές
- Σε αυτές τις συνθήκες η **ελληνική επανάσταση** αποτελούσε πρόβλημα

Η διεθνής συγκυρία (2)

Ο τσάρος Αλέξανδρος Α' της Ρωσίας, ο αυτοκράτορας Φραγκίσκος Α' της Αυστρίας, ο βασιλέας Φρειδερίκος Γουλιέλμος Γ' της Πρωσίας ήταν οι 3 μονάρχες οι οποίοι στην Σύνοδο της Βιέννης, στις 26 Σεπτεμβρίου 1815 συνέστησαν την Ιερή Συμμαχία που ήταν ενεργά αντίθετη σε κάθε επαναστατική κίνηση στην Ευρώπη

Η στάση των Δυνάμεων έναντι της ελληνικής επανάστασης (1)

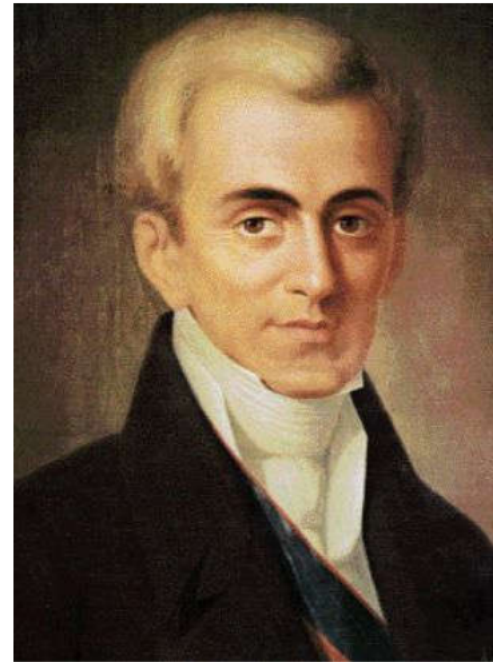
➤ Πρώτη φάση - 1821-1822:

- Τα δύο πρώτα χρόνια της επανάστασης η στάση των Δυνάμεων ήταν **αρνητική**. Καμία Δύναμη δεν επιθυμούσε τη **διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας**, γιατί υπήρχε η πεποίθηση ότι η διάλυση θα έφερνε στην επιφάνεια νέες αιτίες για διενέξεις μεταξύ των Δυνάμεων.
- Ο **Αλέξανδρος Υψηλάντης** δεν κατάφερε να κερδίσει την υποστήριξη της Ρωσίας. Ο τσάρος καταδίκασε την ελληνική επανάσταση.
- Χάρη στις καίριες παρεμβάσεις του **Ιωάννη Καποδίστρια**, υπουργού Εξωτερικών -τότε- της Ρωσίας, διαμορφώθηκε μια κάπως πιο ευνοϊκή **ρωσική** και **ευρωπαϊκή** πολιτική απέναντι στην ελληνική επανάσταση

Η στάση των Δυνάμεων έναντι της ελληνικής επανάστασης (2)

Αλέξανδρος Υψηλάντης

Ιωάννης Καποδίστριας

Η στάση των Δυνάμεων έναντι της ελληνικής επανάστασης (3)

➤ Δεύτερη φάση - 1823-1825:

- Το 1823 συντελείται μια στροφή στην ευρωπαϊκή διπλωματία. Ο νέος Άγγλος υπουργός Εξωτερικών **Τζόρτζ Κάνιγκ** αναθεώρησε την αγγλική εξωτερική πολιτική και, εκτιμώντας ότι ένα νέο ελληνικό κράτος θα αποτελούσε **χρήσιμο συνεργάτη της Αγγλίας στη νοτιοανατολική Μεσόγειο**, αναγνώρισε τους Έλληνες ως εμπόλεμη δύναμη. Η αλήθεια είναι ότι η Αγγλία δεν υιοθετούσε την αρχή των **στρατιωτικών επεμβάσεων** (μέθοδο Ιερής Συμμαχίας) και προτιμούσε τη μέθοδο της **οικονομικής διείσδυσης** (δάνεια), που ήταν πιο κερδοφόρα.
- Η **Ρωσία**, πρότεινε το **σχέδιο των τριών τμημάτων** (αρχές του 1824). Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, θα σχηματίζονταν τρεις αυτόνομες ελληνικές ηγεμονίες κατά το πρότυπο των παραδουνάβιων ηγεμονιών. Το σχέδιο απορρίφθηκε και από τον σουλτάνο και από τους Έλληνες

Η στάση των Δυνάμεων έναντι της ελληνικής επανάστασης (4)

Γεώργιος Κάνινγκ
(George Canning)
υπουργός εξωτερικών
της Αγγλίας

Γεώργιος Κουντουριώτης

Η στάση των Ελλήνων έναντι της αγγλικής πολιτικής

- Η αγγλική μεταστροφή με τον Κάνιγκ ενίσχυσε την επιρροή της Αγγλίας στους Έλληνες:
 - Η αγγλόφιλη κυβέρνηση του **Κουντουριώτη** προώθησε τη **σύναψη δύο δανείων** με αγγλικές τράπεζες (1824, 1825).
 - Το **1825**, σε μια δύσκολο περίοδο λόγω της επέμβασης του αιγυπτιακού στρατού, οι αγγλόφιλοι έπεισαν τους περισσότερους Έλληνες να υπογράψουν την πράξη προστασίας, ένα έγγραφο με το οποίο ζητούσαν από την **Αγγλία** να αναλάβει την προστασία των Ελλήνων.
 - Ένας από τους λίγους που δεν υπέγραψαν ήταν ο **Δημήτριος Υψηλάντης**. (Η πράξη προστασίας έχει υποτιμητικά αποκαλεστεί και «Πράξη υποτέλειας».)

Η στάση των Δυνάμεων έναντι της ελληνικής επανάστασης (5)

➤ Τρίτη φάση - 1826-1830:

- Όσο οι **Μεγάλες Δυνάμεις** αναμειγνύονταν όλο και περισσότερο στα ελληνικά πράγματα, οι Έλληνες άρχισαν να πιστεύουν ότι θα τους βοηθήσουν στην επίλυση του ελληνικού ζητήματος.
- Την περίοδο 1823-1825, δημιουργήθηκαν πολιτικές ομάδες-κόμματα που συνδέονταν με τις Δυνάμεις:
 - το **αγγλικό κόμμα**, με επικεφαλής τον **Α. Μαυροκορδάτο**.
 - το **γαλλικό κόμμα**, με ηγέτη τον **Ι. Κωλέττη**.
 - το **ρωσικό κόμμα**, με αρχηγούς τον **Α. Μεταξά** και τον **Θ. Κολοκοτρώνη**

Φιλελληνισμός (1)

- Το κίνημα του φιλελληνισμού
 - Παράλληλα με τους αγώνες των Ελλήνων και την ευρωπαϊκή διπλωματία, αναπτυσσόταν στην **Ευρώπη** και την **Αμερική** ο φιλελληνισμός.
 - Ο φιλελληνισμός ήταν ένα κίνημα συμπαράστασης στους Έλληνες και στρεφόταν εναντίον τόσο της **οθωμανικής απολυταρχίας** όσο και της **Ιερής Συμμαχίας**.

Φιλελληνισμός (2)

- Παράγοντες που ευνόησαν την ανάπτυξη του φιλελληνισμού:
 - Ο φιλελευθερισμός και ο επαναστατικός ριζοσπαστισμός που είχε διαδώσει η **γαλλική επανάσταση**.
 - Ο θαυμασμός των Ευρωπαίων για τον **αρχαίο ελληνικό πολιτισμό**.
 - Ο αποτροπιασμός για τις **βιαιότητες των Τούρκων** σε βάρος του άμαχου πληθυσμού.
 - Η συγκίνηση από τις **ελληνικές επιτυχίες** (των δύο πρώτων χρόνων).
 - Υπήρχαν και ευτελή κίνητρα, όπως **τυχοδιώκτες** που ενδιαφέρονταν για χρήματα και αξιώματα

Φιλελληνισμός (3)

- Η προσφορά του φιλελληνισμού:
 - Ο φιλελληνισμός πρόσφερε **οικονομική ενίσχυση, χρήματα, εφόδια** αλλά και **ηθική συμπαράσταση**. Ίδρυση φιλελληνικών συλλόγων, κυκλοφορία εφημερίδων, βιβλίων και φυλλαδίων που **προπαγάνδιζαν** την ανάγκη ενίσχυσης των επαναστατών.
 - Πολλοί φιλέλληνες **συμμετείχαν προσωπικά** στον Αγώνα (εθελοντές) και σκοτώθηκαν πολεμώντας για την ελληνική ελευθερία (π.χ. ο Άγγλος **λόρδος Μπάιρον**, που πέθανε στο πολιορκημένο Μεσολόγγι το 1824).
 - Ο φιλελληνισμός επηρέασε την **πολιτική των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων** ευνοϊκά υπέρ των Ελλήνων.

Φιλελληνισμός (4)

Πορτραίτο του Λόρδου Βύρωνα
έργο του Thoman Phillips

Ο θάνατος του Λόρδου
Βύρωνα στο Μεσολόγγι
στις 19 Απριλίου του 1824

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830) (1)

- Μετά το **1826** οι Δυνάμεις φαίνονταν αποφασισμένες να λύσουν το ελληνικό ζήτημα:
 - **Αγγλία, Ρωσία, Γαλλία** αποφάσισαν στο Λονδίνο, στις **6 Ιουλίου 1827** (γι' αυτό και ιουλιανή σύμβαση), την **ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους**.
 - Η άρνηση του σουλτάνου προκάλεσε την ένοπλη επέμβαση των Δυνάμεων: στο **Ναβαρίνο** (**8 Οκτωβρίου 1827**) ο στόλος των Δυνάμεων συνέτριψε τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο.-**Ναυμαχία Ναυαρίνου**.

Ελένη Χαράλαμους

George
Phillip
Reinagle
Ναβαρίνο

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830) (2)

- Ακολούθησε **ρωσοτουρκικός πόλεμος** (1828-1829), στον οποίο ο **τουρκικός στρατός ηττήθηκε**.
- Ο σουλτάνος αναγκάστηκε να αποδεχτεί όλες τις μέχρι τότε αποφάσεις των Δυνάμεων με τη **συνθήκη της Αδριανούπολης (14 Σεπτεμβρίου 1829)**.

Ο Σουλτάνος Mahmud II

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830) (3)

Από τον ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1828-1829,
Suchodolski - η πολιορκία του Kars (1828)

Ελένη Χαραλαμπίδου

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830) (4)

- Φαινόταν, λοιπόν, ότι η Ρωσία έλυνε με τον **πόλεμο** εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το ελληνικό ζήτημα, και αυτό θα της απέφερε διπλωματικά οφέλη.
- Η Αγγλία και η Γαλλία, αντιδρώντας σε αυτήν την προοπτική, πρότειναν την **ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους**, το οποίο θα συμπεριλάμβανε Πελοπόννησο, Κυκλάδες και από τη Στερεά Ελλάδα τα εδάφη νότια της συνοριακής γραμμής Αχελώου-Σπερχειού.
- Έτσι, στις **22 Ιανουαρίου / 3 Φεβρουαρίου 1830** οι τρεις **Δυνάμεις, Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία**, υπέγραψαν το **πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας**, το πρώτο επίσημο διπλωματικό κείμενο που αναγνώριζε την Ελλάδα ως κράτος κυρίαρχο και ανεξάρτητο.
- Επίσης, επέλεξαν ως ηγεμόνα του νέου κράτους τον Λεοπόλδο του Σαξ Κόμπουργκ. Ο Λεοπόλδος όμως δεν αποδέχτηκε την εκλογή του.

Προς την ίδρυση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1826-1830) (5)

- Στις **3 Φεβρουαρίου 1830**, η Διάσκεψη του Λονδίνου (κάτω από την πίεση της ρωσικής νίκης εναντίον των Οθωμανών) διακήρυξε την πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδας.
- **Πρωτόκολλο Λονδίνου**. Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου έγραφε: «Η Ελλάς θέλει σχηματίσει εν Κράτος ανεξάρτητον, και θέλει χαίρει όλα τα δίκαια, πολιτικά, διοικητικά και εμπορικά, τα προσπεφυκότα εις εντελή ανεξαρτησίαν».

Η υπογραφή της Συνθήκης του Λονδίνου από τους εκπροσώπους της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Γαλλίας. Τοιχογραφία του Γκουγκενμπέργκερ στο κτίριο της ελληνικής Βουλής.

Χρονολόγιο (1)

1821-1822

Οι Μεγάλες Δυνάμεις κρατούσαν αρνητική στάση απέναντι στην ελληνική επανάσταση

1823

Αναθεώρηση της αγγλικής εξωτερικής πολιτικής
- Γ. Κάνιγκ: μεταστροφή υπέρ των ελληνικών θέσεων

1823-1825

Δημιουργία ξενικών πολιτικών κομμάτων

1824

Ρωσικό σχέδιο των τριών τμημάτων (αρχές)

Χρονολόγιο (2)

1824-1825

Σύναψη δανείων από αγγλικές τράπεζες

1827

Ιουλιανή συνθήκη του Λονδίνου: προέβλεπε την ίδρυση αυτόνομου ελληνικού κράτους (6 Ιουλίου)

Ναυμαχία του Ναβαρίνου (8 Οκτωβρίου)

1828-1829

Ρωσοτουρκικός πόλεμος: ήττα Οθωμανών

1829

Συνθήκη Αδριανούπολης (14 Σεπτεμβρίου)

1830

Πρωτόκολλο Λονδίνου (3 Φεβρουαρίου): δημιουργία ανεξάρτητου ελληνικού κράτους